

Inhoudsopgave

Voorwoord	9
1 Inleiding	11
1.1 Eer en schaking	11
1.2 Benadering tot nu toe	15
1.3 Gebruikte bronnen	23
1.4 Aantal schakingen	26
1.5 Opzet	31
2 Eer	33
2.1 Inleiding	33
2.2 Wat is eer?	34
2.3 Eergroep	38
2.4 Familie-eer	41
2.5 Eervertoog	43
2.5.1 Eervertoog als combinatie van discours en eercode	43
2.5.2 Schakingsvertoog en tegenvertoog	48
2.5.3 Eer en recht	57
2.6 Erehandel en buurt- en dorpseer	88
2.6.1 Erehandel	88
2.6.2 Buurt- en dorpseer	89
2.7 Eerpositie	92
2.8 Persoonlijke eer en groepseer	96
2.9 Samenvattend: mijn interpretatie van eer	98
3 Figuratie	101
3.1 Inleiding	101
3.2 Schakingsfiguratie	103
4 De Ontdekking	108
4.1 De casus: Catharina Bruijninck en Alfonso Cacho de Caupulo, 1595	108
4.1.1 'Met haer vrije eigenen wille'	108

4.1.2	'Impatientich van vorder dilay'	110
4.1.3	'Gebiet'	112
4.2	De figuratie	114
4.3	Het ontstaan van de relatie	115
4.4	Ontdekking	117
4.5	Afloop	118
4.6	Conclusie	120
5	De Overrompeling	123
5.1	De casus: Judith Douglas en Harmannus Hoising, 1745	123
5.1.1	'Secretesse'	123
5.1.2	'Vrindelijk versogt'	124
5.1.3	'Te ontfangen in submissie'	126
5.2	De figuratie	128
5.3	Jongeman en jonge vrouw heimelijk verenigd	129
5.3.1	Inleiding	129
5.3.2	Eerste contacten zijn bekend	130
5.4	Paar vertrekt, de familie-eer ernstig aangetast	134
5.4.1	Het moment van weggaan	134
5.4.2	Eerreflexen van de tegenpartij	136
5.5	Verloop en afloop	138
5.6	Conclusie	139
6	De Weigering	140
6.1	De casus: Aeltje Olinga en Jan Clunder, 1716	140
6.1.1	'Gedwongen tot een andere verbintenis'	140
6.1.2	Op de chaise geholpen	141
6.1.3	'Niet onduijsterlijk gloriërende'	141
6.2	De figuratie	144
6.3	Paar formeert eerpositie en wil huwen	144
6.3.1	'Genegentheijd en inclinatie'	149
6.4	Familie weigert huwelijk uit eerbehoud	151
6.5	Het paar vertrekt uit behoud persoonlijke eer	153
6.6	Strijd van eer tegen eer: familie tegen paar	157
6.7	Afloop 158	
6.7.1	Buiten de overheid om opgelost	158
6.7.2	Via de overheid opgelost	158
6.8	Conclusie	159
7	De Eigenrichting	162
7.1	De casus: Catharina van Orliens en Johan Diederik de Mortaigne, 1664	162

7.1.1	‘Tegens haer danck alsoo’	162
7.1.2	Wending	167
7.1.3	Achterhaald	172
7.1.4	‘Vergiff’	174
7.2	De figuratie	177
7.3	Eerpositievorming van het paar	177
7.4	Jongeman rooft uit eerbehoud de jonge vrouw	180
7.4.1	De weigering	180
7.4.2	Succesvolle schaking in engere zin	182
7.4.3	Mislukt	183
7.4.4	‘Gesimuleerde phamphares’	185
7.5	Eer- en machtsstrijd tijdens de vlucht	189
7.6	Familie-eer hersteld, dader gestraft	192
7.7	Publiciteit na de schaking van Catharina van Orliens	195
7.8	Conclusie	196
8	De Familieruzie	200
8.1	De casus: de familieruzie om Petronella van Maelstede, 1666	200
8.1.1	‘Met violentie van haer eijge dochter berooft’	200
8.1.2	‘Hare dochter t’ontrecken’	202
8.2	De figuratie	204
9	Kluchten met schaking als thema	207
9.1	Inleiding	207
9.2	Schakingsfiguraties	208
9.3	Schaking in engere zin	210
9.4	Eerposities	210
9.5	Erehandel	211
9.6	Vertogen	213
9.7	Conclusie	215
10	Conclusie	217
10.1	Waarom vonden schakingen plaats?	217
10.2	Welke vormen van schakingen zijn te herkennen?	218
10.3	Hoe verliepen schakingen per vorm?	219
10.3.1	De eerpositie van de jonge vrouw	220
10.3.2	De eerpositie van de jongeman	221
10.3.3	De eerpositie van het paar	223
10.3.4	Familie-eer: de eerpositie van de familie van de jonge vrouw	225
10.4	Welke maatschappelijke ontwikkeling maakte schaking door?	227
	Summary	232

Lijsten van ‘geschaakte’, ongehuwde jonge vrouwen	237
Literatuur	242
Gedrukte werken van voor 1800	259
Archieven en collecties	266
Websites	271
Index op personen, plaatsen, relevante eerbegrippen en wetten	272